

Tutkimus omaisuusrikollisuuden syistä Suomessa

MATTI VIRÉN*

1. Johdanto

Esillä olevassa tutkimuksessa tarkastellaan omaisuusrikollisuuden kehitystä Suomessa vuosina 1927—1990. Omaisuusrikoksilla tarkoitetaan tässä yhteydessä varkauksia ja ryöstöjä. Myös autojen luvattomat käyttöönotot sisältyvät tarkastelun kohteena olevaan rikoskäsitteeseen. Jotta Suomea koskeville luvuille saataisiin jonkinlainen vertailukohta, käydään läpi myös eräitä kansainvälisiä tilastoja ajanjaksolta 1979—1988.

Hieman tarkemmin sanottuna tarkoituksemme on selvittää, millainen on omaisuusrikollisuuden tämänhetkinen taso Suomessa ja millainen omaisuusrikollisuuden kehitys (kasvu) on ollut viime vuosina. Pyrimme myös arvioimaan syitä omaisuusrikollisuuden kasvuun. Lähtökohtana tässä tarkastelussa on ns. rikollisuuden taloudellinen malli, jonka mukaan rikosten tuotot (suhteessa laillisen toiminnan tuottoihin) muodostavat tärkeimmän rikollisen toiminnan laajuuteen vaikuttavan tekijän. Käytännössä tämä malli tarkoittaa sitä, että omaisuusrikollisuuden määrän tärkeimmiksi determinanteiksi muodostuvat kiinnijäämisriski, rangaistusten ankaruus ja rikoskohteiden määrä

* *Carolina Sierimo* ja *Päivi Toivonen* ovat avustaneet tilastoaineiston keruussa ja analysoinnissa. *Jenny* ja *Antti Wihurin* rahasto sekä *Turun yliopisto* ovat tukeneet taloudellisesti tätä tutkimusta. Paitsi tutkimusapulaisiani haluan kiittää kollegoitani hyödyllisistä kommentteista ja eri tilastoviranomaisia saamastani avusta.

ja saavutettavuus.¹ Luonteenomaista kaikille näille muuttujille on epävarmuus. Niinpä joudumme tarkastelemaan lukujamme odotusarvomieleissä — käytännössä joudumme tukeutumaan muuttujia koskeviin toteutuneisiin keskiarvoihin.

Olennaista tässä lähestymistavassa on se, että tarkasteltava teoreettinen malli eksplisiittinen, se on empiirisesti testattavissa ja sen puitteissa on mahdollista tehdä konkreettisia politiikkasuosituksia rikollisuuden suhteen. Vaikka on selvää, että ainakin yksilötasolla rikollisuus on hyvin monisyinen ilmiö, on jos-sain määrin hedelmätöntä korostaa rikollisuuden monimutkaisuutta. Jos pyritään vähentämään rikollisuuden määrää, on vähemmän hyödyllistä tukeutua teoriaan, jonka mukaan kaikki riippuu kaikesta ja mitään ei voi mitata.

¹ Aihepiiriin liittyvästä kirjallisuudesta ks. *Beckerin* (1968) ja *Erlichin* (1973) artikkelit, jotka ovat eräänlaisia klassikkoja tällä alalla. Uudemmassa kirjallisuudessa saa hyvän käsityksen *Cameronin* katsauksesta (1986). Suomea koskevista aiemmista tutkimuksista ks. *Wahlroos* (1981), *Sirén* (1984) ja *Virén* (1992). *Sirenin* kirja noudattelee oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen traditiota siinä mielessä, että sen paremmin rangaistuksia kuin kiinnijäämisriskiäkään ei oteta huomioon selitettäessä varkausrikosten määrää. Sen sijaan selittävinä muuttujina ovat kulutushyödykkeiden teollisuustuotannon volyyymi, nuorten miesten osuus väestöstä, kaupunkien välinen muuttoliike ja työttömyysaste. Puuttumatta mallin muihin yksityiskohtiin voi todeta, että se ei ainakaan anna mitään politiikkainstrumentteja rikollisuuden vähentämiseksi.

Tässä yhteydessä ei ole mahdollista kovin perusteellisesti esitellä teoreettista kehikkoamme, joudumme enemmänkin keskittymään käsitteiden määrittelyyn ja mittaamismahdollisuuksien esittelyyn. Tähän kaikkeen palataan jäljempänä luvuissa 2 ja 3. Ensin lienee kuitenkin syytä tarkastella käytettävissä olevan tilastoaineiston valossa rikollisuuden tasoa ja kasvuvauhtia Suomessa. Samaisen tilastoaineiston avulla pyritään myöhemmin testaamaan omaisuusrikollisuuden määrään vaikuttavien tekijöiden merkitystä. (Ks. myös *Virén (1992)*, jossa on esitetty eräitä kansainvälisiä vertailuja).

2. Omaisuusrikollisuuden kehitys Suomessa vv. 1927—1991

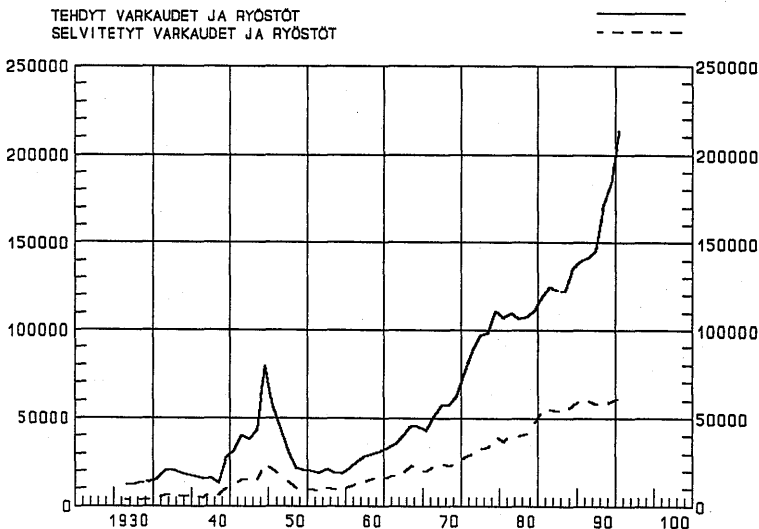
Omaisuusrikollisuus Suomessa on ollut voimakkaassa kasvussa. Tähän tulokseen päätyy väistämättä, jos tarkastelee vuosia 1927—1991 koskevia aikasarjoja *kuvion 1* ja *liitetaulukon 1* perusteella (vuotta 1927 vanhempiakin tietoja on olemassa, mutta käytännössä on tyytyminen mainitun ajankohdan jälkeisiin tietoihin. Erityisesti poliisin selvittämien rikosten suh-

teen vuotta 1927 edeltävä aika on tilastojen suhteen lähes toivoton.) On tosin huomattava, että aina 1950-luvun puoliväliin asti omaisuusrikollisuuden taso pysyi kutakuinkin vakiona (vakioisuus korostuu vielä, jos luvut jaetaan väestön määrällä — niinpä 1 000 asukasta kohden omaisuusrikoksia oli v. 1927 3.5, v. 1951 5.0 ja v. 1992 42.7). Sen jälkeen rikosten määrä on ollut jatkuvassa kasvussa 1970-luvun alun ja 1980-luvun lopun ollessa silmiinpistävän nopean kasvun aikaa.

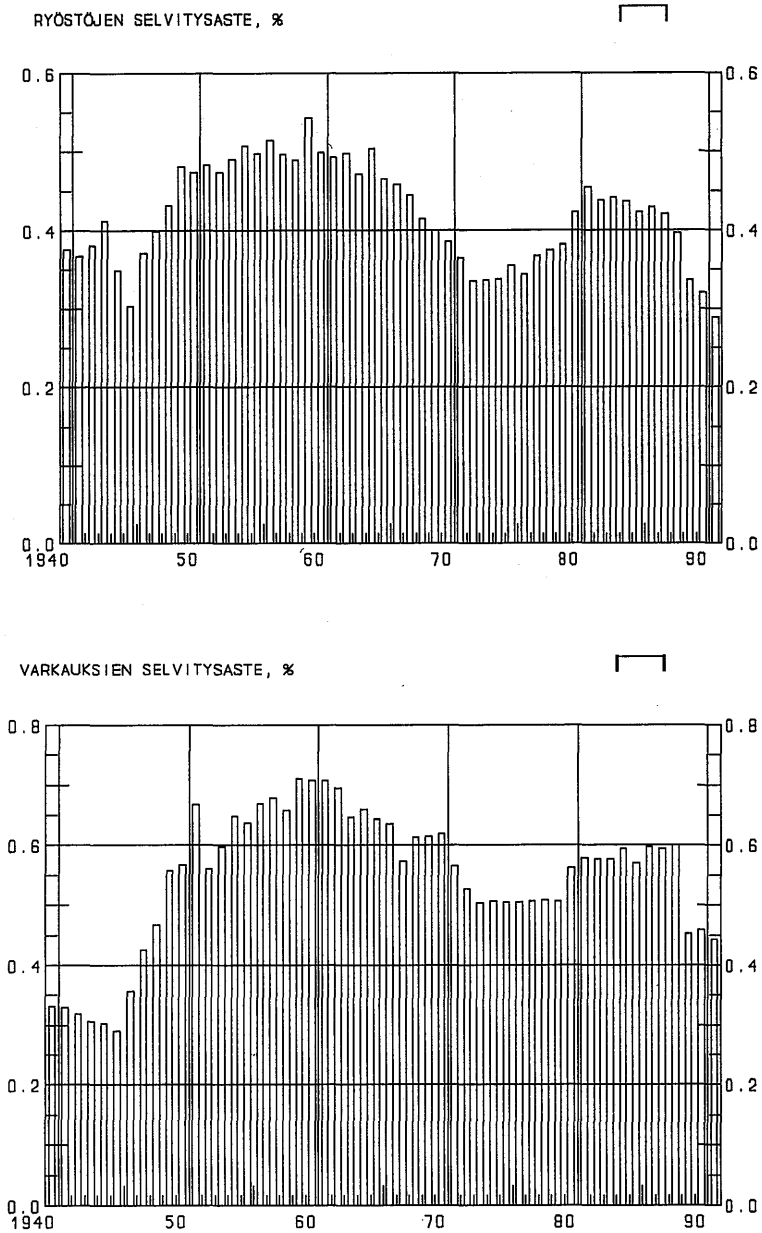
Sotien aikana ja välittömästi jatkosodan jälkeen, vuonna 1945, omaisuusrikollisuus kasvoi tilapäisesti siihenastiseen tasoon verrattuna huippukorkealle. Rikollisuuden kasvu jäi kuitenkin lyhytaikaiseksi ja jo 1940-luvun lopulla oltiin palattu normaalioloihin. Tarvinnee tuskin todeta, että vuoden 1992 näkökulmasta paljon puhuttu sotien jälkeinen rikollisuuden aalto oli loppujen lopuksi vähemmän dramaattinen.

Kuviosta 1 käy ilmi myös selvitettyjen rikosten määrä, eli toisin sanoen voimme laskea rikosten selvitysasteen. Selvitysasteita koskeviin laskelmiin palaamme jäljempänä, mutta jo nyt voimme päätellä, että erityisesti 1980-luvulla rikosten selvitysasteet ovat selvästi laskeneet.

Kuvio 1. Tehdyt ja selvitettyt varkaudet ja ryöstöt.

Kuvio 2. Ryöstöjen ja varkauksien selvitysaste.

Rikosten määrä on ollut voimakkaassa kasvussa samaan aikaan, kun selvitettyjen rikosten määrä on polkenut paikallaan.

Ennen kuin pohdimme syitä tähän kehityskulkuun lienee paikallaan tarkastella hieman yksityiskohtaisemmin eri rikoslajien kasvua (ks. liitetaulukko 1).

Varkauksia koskevat luvut eivät paljoa poikkea kaikkien omaisuusrikosten luvuista (ryöstöjen lukumäärä on loppujen lopuksi olemattoman pieni suhteessa esimerkiksi näpistysten lukumäärään). Jos sen sijaan tarkastellaan (kaikkia) ryöstöjä, on vaikea olla huomaamatta sotien jälkeistä piikkiä ryöstöjen määrässä. Ryöstöjen määrä nousi tuolloin tasolle, joka saavutettiin vasta 1970-luvun alussa. Voi sanoa, että vasta 1980-luvun lopussa ryöstöjen määrä on noussut selvästi korkeammalle tasolle kuin vuosina 1944—1946.

Viimeksi mainitulle ajanjaksolle oli tyypillistä juuri omaisuusrikosten raastuminen, hieman samanlainen kehityskulku, joka on ilmennyt myös aivan viime vuosina. Törkeiden omaisuusrikosten, erityisesti törkeiden ryöstöjen määrä on nimittäin lisääntynyt voimakkaasti.

Tässä vaiheessa voimme ehkä tarkastella varkauksien ja ryöstöjen *selvitysasteita*, jotka on piirretty *kuvioon 2*. Molemmat aikasarjat kertovat tunnetun tosiasian siitä, että omaisuusrikosten selvitysasasteet ovat olleet Suomessa huomattavan korkeita. Varkauksissa on päästy yli 50 % ja ryöstöissä jopa yli 70 %. Viime vuosina tilanne on kuitenkin selvästi huonontunut. Selvä pudotus selvitysasteissa ajoittuu vuoteen 1989. Tilastolliset analyysit viittaavat siihen, että pääasiallisena syynä tähän pudotukseen on ollut *esitutkintalaki*, joka astui tuolloin voimaan. Voikin sanoa, että mainitun lain seurauksena selvitysasteet ovat kautta linjan pudonneet ainakin 10 %.

Ongelmallista on se, että selvitysasteet näyttävät yhäkin supistuvan. Niinpä kun kaikkien omaisuusrikosten selvitysaste vuonna 1991 oli enää 29 %, selvitysaste muissa omaisuusrikoksissa kuin näpistyksissä oli enää 19 % (näpistysten selvitysaste on tavallaan tilastoteknisistä syistä johtuen luonnottoman korkea, n. 70 %, mikä nostaa kokonais selvitysastetta). Jos sel-

vitysaste edelleen laskee, on Suomi kohta kansainvälisissä vertailuissa samassa sarjassa Etelä-Euroopan maiden kanssa. Valitettavasti alkuvuoden 1992 ennakkotiedot viittaavat siihen, että pessimistinen kehityskulku voi hyvinkin toteutua. Etelä-Suomen suurissa asutuskeskuksissa esimerkiksi autovarkauksien selvitysasteet ovat painuneet 10 %:n tasolle, jopa allekin.²

Kun puhutaan selvitysasteista, tarkoitetaan yleensä käsitettä poliisin selvittämät rikokset suhteessa poliisin tietoon tulleisiin rikoksiin (pl. rikosilmoitukset, joiden osalta on todettu, että rikosta ei ole tapahtunut). Rikoksen selvittäminen ei tietenkään merkitse samaa kuin rikollisen kiinniottaminen ja rankaiseminen. Pelkästään syyttämisen- ja tuomitsemismenettelyyn liittyy kolme vaihetta, joiden puitteissa rikoksesta epäilty voi välttyä rangaistukselta:

- poliisi ei ilmoita asiaa syyttäjälle
- syyttäjä jättää syytteen nostamatta
- oikeus ei tuomitse syytettyä rangaistukseen

On useita syitä, joiden perusteella syyttämisen/tuomitseminen voidaan jättää tekemättä (rikos on vähäpätöinen, rikoksen tekijä on nuori tai rikoksentehtäjä on täyttä ymmärrystä vailla jne.). Voi tietysti olla myös, että syytteen tueksi ei löydy riittävästi näyttöä tai että poliisii ja/tai syyttäjä ja/tai oikeus tekevät väärän päätöksen. Rikollisen kannalta on tietysti olennaista se, että kiinnijäämisriski ja odotettavissa oleva rangaistus ovat ehkä olennaisestikin pienempiä kuin ne luvut, jotka lasketaan poliisin selvittämien rikosten ja tuomioistuimien langettamien tuomioiden perusteella. Miten suurista luvuista on kyse, selvinnee, kun laskee (a) syyt-

² Mainittakoon tässä yhteydessä vielä se, että v. 1991 omaisuusrikosten (pl näpistykset) selvitysasaste Uudenmaan kaupungeissa oli enää 14 %. Vantaalla luku oli niinkin alhainen kuin 10 %. Joskus puhutaan paljon »informaation lisäämisen», »valistuksen», koulutuksen jne. merkityksestä rikollisuuden ehkäisyssä (esim. Liikenneturvallisuuden neuvottelukunnan työryhmän muistiossa maaliskuussa 92). Voi olla, että tällaiset toimet vaikuttavat jotenkin rikollisuuteen, mutta ei ole minkäänlaista näyttöä siitä, että niillä olisi jotenkin olennainen merkitys. Yhtä vaikea on varmaan osoittaa, että rikollisuuden kasvu johtuisi siitä, että informointi on jotenkin heikentynyt.

täjälle ilmoittamatta jätetyt rikokset suhteessa poliisin selvittämiin rikoksiin, (b) syyttäjälle päätyneet, kokonaan syyttämättä jääneet rikokset suhteessa syyttäjän tuomioistuimiin toimitamiin ja syyttämättä jättämiin juttuihin ja (c) yleisissä alioikeuksissa tuomitsematta jätetyt suhteessa syytettyjen lukumäärään.

Syyttäjälle ilmoittamatta jätettyjen rikosten osuus selvitetystä on ollut noin 10 % luokkaa ilman, että aikasarjassa olisi mitään selvää trendiä ylös- tai alaspäin. Sen sijaan kokonaan syyttämättä jätettyjen määrässä (suhteessa oikeusistuimiin toimitettuihin juttuihin ja syyttämättä jätettyihin) on ollut selvää kasvua. 1980-luvulla kyseinen osuus on yli kaksinkertaistunut niin, että v. 1990 osuus oli jo 11 %:n luokkaa. Mitä taas tulee tuomitsematta jääneiden osuuteen, on se pysynyt varsin muuttumattomana noin 4 %:n tasolla. Vaikka luvut eivät olekaan hirveän suuria, on niiden kumulatiivinen »summa» silti huomattavan suuri. Karkeasti arvioiden voi sanoa, että »todellinen» kiinnijäämisriski on noin neljänneksen pienempi, kuin mitä pelkästään poliisin selvittämien rikosten perusteella on laskettavissa.

Olemme edenneet niin pitkälle, että voimme tarkastella *tuomioistuimien langettamia tuomioita* varkauksista ja ryöstöistä. Tuomioita tarkasteltaessa törmätään kuitenkin hankaliin mittaamisongelmiin. Esimerkiksi ajanjaksona 1951—1990, jolta on saatavissa kohtuullisen hyvät tilastot tuomioistuimien tutkimista rikoksista, tuomioiden kirjo on melkoinen. On sakkotuomioita, on vankeus- ja kuritushuone-tuomioita ja kaiken lisäksi ne ovat joko ehdottomia tai ehdollisia. Vaikka sakkotuomiot annetaankin päiväsakkoina, on niitä kohtuuton muuntaa suoraan vastaaviksi vankeusrangaistuksiksi. Mitään yleisesti hyväksyttyä normistoa ei ole myöskään sen suhteen, miten ehdolliset ja ehdottomat tuomiot pitäisi muuntaa yhteismitallisiksi.

Mittaamisongelma on tässä yhteydessä ratkaistu verraten suoraviivaisesti siten, että eri rangaistusmuodoille on pääasiassa subjektiivisen harkinnan perusteella määritelty oma painonsa, joka on skaalattu siten, että ehdottoman vankeusrangaistuksen paino on 1.0 (luonnollisesti tässä yhteydessä on otettu huomioon myös

laisia lausutut rangaistuksen muuntamista koskevat säännöt).

Näin on päädytty seuraaviin painoihin:³

— ehdoton vankeus: 1.00

— ehdollinen vankeus: 0.33

— ehdoton kuritushuone: 1.33

— ehdollinen kuritushuone: 0.44

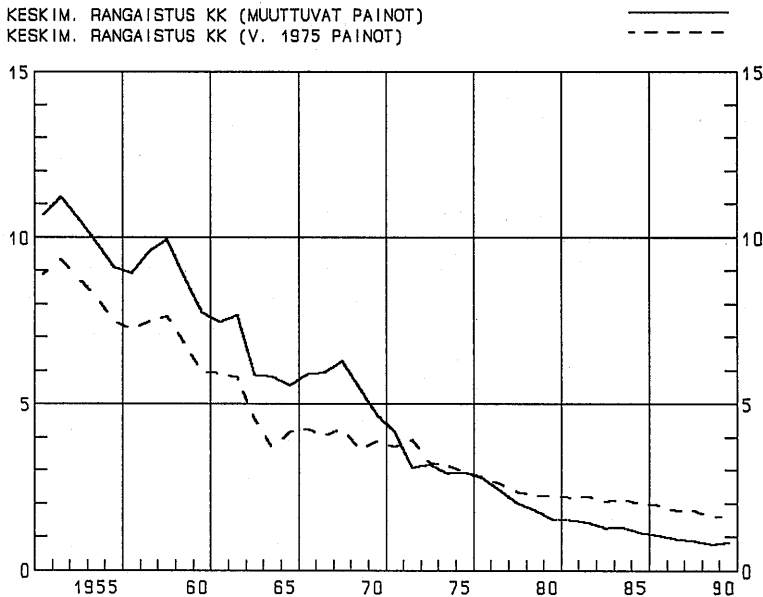
— päiväsakot: 0.25 (vv. 1951—1976: 0.17)

Laskelmien tuloksena saadaan eri rikoslajeille keskimääräinen rangaistus ilmaistuna vankeuskuukausina. Mikäli pyritään laskemaan keskimääräistä rangaistusta kaikille omaisuusrikoksille (so. varkauksille, törkeille varkauksille, ryöstöille, törkeille ryöstöille, ajoneuvojen luvattomille käyttöönotoille jne. sekä niiden yrityksille), on periaatteessa kaksi yksinkertaista tapaa painottaa eri rikoslajien rangaistuksia. Yksi tapa on käyttää painoina aj. ajanjakson (so. vuoden) tuomioiden lukumääriä ja antaa rikosten rakenteen muutoksen vaikuttaa keskimääräiseen rangaistukseen (tuloksena on siten keskimääräinen tuomio »tyypillisestä» omaisuusrikoksesta). Vaihtoehtoisesti rikoslajeja voidaan painottaa jokin perusvuoden kiinteillä painoilla, jolloin voidaan päätellä, miten asianomaisen vuoden tyypillisen omaisuusrikoksen tuomio on muuttunut yli ajan. Mitään itsestään selvää perusvuotta ei ole olemassa, joten (osin tilastoteknisistä syistä) valitsimme perusvuodeksi vuoden 1975.

Tulos käy ilmi *kuvioista 3*, johon on piirretty varkauksien ja ryöstöjen osalta keskimääräinen rangaistus tukeutuen edellä mainittuihin vaihtoehtoisiiin laskutapoihin. Molemmat käytöt kertovat selvästi siitä, että rangaistukset

³ Painoja määritettäessä konsultoitiiin eräitä juristeja ja poliiseja. Mieli-piteiden kirjo oli melkoinen, mikä ei tietenkään helpottanut punnusten valintaa. *Björn Wahlroos* (1981) on myös aikanaan konstruoinut omaisuusrikoksiin liittyvän rangaistusindeksin. Indeksiksi poikkeaa kuitenkin melkoisesti tässä yhteydessä lasketusta. *Wahlroosin* indeksissä sakot on muunnettu suoraan ehdottomiksi vankeusrangaistuksiksi ja ehdolliset tuomiot rinnastettu ehdottomiin (vankeus)tuomioihin. Vaikka *Wahlroosin* indeksi onkin hyvin erilainen kuin tässä yhteydessä laskettu, sen avulla saadut regressiotulokset olivat kvalitatiivisesti samansuuntaisia kuin taulukoissa 1—2 raportoidut.

Kuvio 3. Keskimääräiset rangaistukset

ovat olennaisesti lieventyneet. Muuttuvapainoisen indeksin mukaan keskimääräinen rangaistus on laskenut n. 11 kuukaudesta v. 1951 0.8 kuukauteen v. 1990. Vastaavat luvut kiinteäpainoisen indeksin osalta ovat 9 kk ja 1.6 kk. Huomattakoon, että tässä yhteydessä esitettävät luvut kertovat pelkästään alimpien oikeusistuimien »nimellisistä» tuomioista. Luvut voivat hyvinkin muuttua ylemmissä oikeusasateissa samoin kuin tuomioita yhdistettäessä. Toisaalta on huomattava, että ehdottomista vankeusrangaistuksista vain osa on »istuttava». Kaiken kaikkiaan voi siten todeta, että laskevamme rangaistusindeksi ovat ylöspäin harhaisia, jos tarkoitus on mitata efektiivisiä rangaistuksia jostain yksittäisestä rikoksesta.

Vaikka laskelmien tulokset ovat tietenkin sensitiivisiä punnusjärjestelmän suhteen, on vaikea nähdä, että mitään olennaista muutosta tapahtuisi, vaikka punnusjärjestelmää muutettaisiin rangaistuslajien ja/tai rikoslajien suhteen. Tarkoitus on kuitenkin jatkossa tehdä joukko sensitiiviydestejä asian varmistamiseksi.

3. Mikä selittää omaisuusrikollisuuden kasvun?

Johdantoluvussa todettiin, että tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää omaisuusrikollisuuden vaikuttavia tekijöitä tukeutuen ns. rikollisuuden taloudelliseen malliin. Käytännössä tämä merkitsee sitä, että mielenkiintomme kohteena on ennen kaikkea kysymys siitä, missä määrin kiinnijäämisriski ja odotettu rangaistus vaikuttavat rikollisuuden määrään.

Teoreettisena viitekehikkona voimme käyttää laajennettua työ- ja vapaa-ajan valintaa koskevaa mallia, samanlaista kuin aikanaan Erlich (1973). Malli pitää sisällään rikollisen ja ei-rikollisen toiminnan vaihtoehtoiset käyttäytymismallit. Vertaamalla näihin vaihtoehtoihin liittyviä hyötytasoja voidaan laskea, miten suureksi muodostuu rikolliseen toimintaan keskittyvien henkilöiden lukumäärä. Tarkasteltava malli on staattinen, mikä on tietenkin ilmeinen puute. Toinen puute on siinä, että malli koskee vain ns. täysipäivärikollisia.

Kun kysymys on laillisesta toiminnasta, pää-

töksentekijän optimointitehtävä on kaikessa yksinkertaisuudessaan muotoa:

$$\max_h u(c, 1-h)$$

$$\text{rajoituksella } c = wh(1-\tau)(1+\Theta)^{-1} + A(1+\Theta)^{-1},$$

jossa $u(\cdot)$ on hyötyfunktio, c kulutus, $1-h$ vapaa-aika, τ tuloveroaste, Θ hyödykeveroaste ja A tulonsiirrot (ja muut tulot). Hintataso samoin kuin kokonaisaika on normeerattu ykköseksi.

Rikollisen toiminnan tapauksessa optimointitehtävä on hieman vaikeampi, koska rikollista toimintaa karakterisoi epävarmuus (epävarmuus toiminnan tuottojen suhteen). Tämän seurauksena meidän on formuloitava tehtävä näin:

$$\max_h EU = (1-p)u(c^+, 1-\tilde{h}) + pu(c^-, 1-\tilde{h})$$

$$\text{rajoituksilla: } c^+ = A + z\tilde{h} \text{ ja } c^- = A + z\tilde{h} - s,$$

jossa p on kiinnijäämisriski, c^- (c^+) kulutus, jos rikollinen (ei) jää kiinni, z on rikollisen toiminnan tuottavuus (ts. rikollisen toiminnan palkka) ja s mahdollinen rangaistus (sakko) rikollisesta toiminnasta.

Mallin ratkaisu tapahtuu pääpiirteittäin seuraavastai (yksityiskohdista ks. *Koskela ja Virén* (1992): ratkaistaan ensimmäisen kertaluvun ehdot, lasketaan niihin tukeutuen työvoiman tarjonnat h ja $\tilde{h}$ ja sijoittamalla nämä lausekkeet takaisin hyötyfunktioihin päästään (odotettuihin) epäsuoriin hyötyfunktioihin laillisen ja rikollisen toiminnan suhteen. Nyt voidaan argumentoida, että rikollisen karriäärin valinta riippuu siitä, miten kyseisten hyötyfunktioiden arvot suhtautuvat toisiinsa. Jos — annettuna mallin parametrit — rikollisen toiminnan odotettu hyöty on suurempi kuin laillisesta toiminnasta koituva hyöty, tuloksena on tietenkin rikollisen karriäärin valinta. On luontevaa olettaa, että rikollisen karriäärin valitsevien kokonaislukumäärä riippuu tietenkin siitä, millainen jakauma esimerkiksi (laillisen toiminnan) palkkojen suhteen — miksei myös tulonsiirtojen jne. — valitsee taloudessa. On verraten helppo osoittaa, että mitä alhaisempi on yksilön palkkataso W , sitä houkuttelevampi on rikol-

linen karriääri. Kaiken kaikkiaan voidaan osoittaa, että rikollisen toiminnan kokonaismäärä H määrättyy seuraavanlaisen käyttäytymisyhtälön puitteissa:

$$H = H(z, s, p, A, \tau, \Theta),$$

jossa merkit viittaavat asianomaisten osittaisderivaattojen etumerkkeihin. Toisin sanoen, rikollisen toiminnan tuottavuuden paraneminen ja verotuksen kiristyminen lisäävät rikollisuutta, kun taas kiinnijäämistodennäköisyyden kasvu ja rangaistuksen ankaroituminen vähentävät rikollisuutta. Tulonsiirtojen osalta vaikutus on (teorian tasolla) epäselvä. Tulokset ovat intuitiivisesti selviä, verojen osalta voinee todeta sen, että rikollisuutta lisäävät vaikutukset johtuvat siitä, että verotus kohdistuu vain lailliseen toimintaan — rikollinen toiminta on määritelmän mukaan verovapaata.

Periaatteessa edellä esitetty yhtälö on suoraan esitettävissä tilastoaineistosta. Käytännön kannalta ongelmaksi muodostuu lähinnä muuttujan z mittaaminen. Kyseinen muuttuja ei selvästikään ole suoraan havaittavissa (saati sitten, että se olisi tilastoitu). Tiedämme vain, että z on relatoitunut seuraavanlaisiin asioihin: — hyödykkeiden kokonaismäärä (ts. varkauskohteiden määrä) — valvonnan ja ennaltaehkäisyn taso — pimeiden (varastetun tavarantoiminnan) markkinoiden toimivuus

Ainoa asia, josta meillä on tietoa, on hyödykkeiden kokonaismäärä. Sitä voi yrittää mitata suoraan erilaisilla kulutusindikaattoreilla tai sitten yrittää tukeutua erilaisiin varallisuusindikaattoreihin. Jälkimmäisessä tapauksessa voidaan hyödyntää pysyväistulohypoteesin mukaista riippuvuutta kulutuksen ja vapaa-ajan ja toisaalta varallisuuden välillä. Onhan tällöin voimassa seuraavanlainen riippuvuus $1h = f(W)$, jossa W on (pysyväistulohypoteesin mukainen) varallisuus. Kun näin on, voidaan ajatella, että käytetään vapaa-ajan määrää varallisuuden, ja viime kädessä z :n, korvikemuuttujana.

Jos vapaa-ajan määrää käytetään tässä tarkoituksessa, on mahdollista ottaa huomioon

myös sellainen mahdollisuus, että edellä esitetyssä mallissa vapaa-aika ei olekaan vapaasti valittavissa, vaan että työmarkkinoilla on jokin (kysyntä)rajoite, vaikkapa h^u . Jos näin on, tuloksena on rikollisuuden kokonaismäärän yhtälö, joka riippuu suoraan (negatiivisesti) h^u :sta. Tässä tapauksessa h ei tietenkään enää heijasta varallisuutta vaan työllisyysrajoitusta (tai jotain muuta, esim. institutionaalista rajoitusta). Rajoituksen seuraamukset ovat intuitiivisesti selvät: työpaikkojen puute laillisen toiminnan osalta johtaa rikollisuuden kasvuun.

Näiden teoreettisten pohdintojen jälkeen voimmekin siirtyä empiirisen analyysin piiriin. Analyysissa tukeudumme lineaariseen regressiomalliin, jossa selittävänä muuttujana on joko varkaudet tai ryöstöt tai vielä niiden summa. Malli on kaikessa yksinkertaisuudessaan seuraavanlainen:

$$x_{i,t} = \alpha_0 + \alpha_1 x_{i,t-1} + \alpha_2 p_{i,t} + \alpha_3 s_{i,t} + \alpha_4 h_t + \mu_{i,t},$$

jossa x_i viittaa ao. rikoslajin rikosten lukumäärään, p kiinnijäämisriskiin, s keskimääräiseen rangaistukseen, h työaikaan ja μ jäännöstermiin. Kuten edellä olevasta käy ilmi, mallimme on hyvin yksinkertainen. Yksinkertaisuus ulottuu myös ns. dynaamiseen täsmennykseen. Tältä osin tukeudutaan joko tavanomaiseen osittaisen sopeutuksen malliin (vrt. edellä oleva malli) tai sitten hyödynnetään ns. yhteisintegroituvuuskirjallisuutta, jolloin lopullinen estimoitava malli on ns. virheenkorjausmuotoa. Viimeksi mainitussa tapauksessa malli voidaan tämentää seuraavasti:

$$\Delta x_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 \Delta p_{i,t} + \beta_2 \Delta s_{i,t} + \beta_3 \Delta h_t + \beta_4 u_{i,t-1} + \varepsilon_{i,t},$$

jossa Δ on differenssioperaattori ja u ns. yhteisintegroituvuusvektori, joka yksinkertaisimmillaan edustaa vastaavan staattisen mallin estimoitua jäännöstermiä. Staattisen mallin kertoimet edustavat tällöin tavallaan pitkän aikavälin vaikutuksia, kun taas differenssitermit kertovat lyhyen aikavälin vaikutuksista.

Ekonometriisiin hienouksiin ei tässä yhteydessä ole kuitenkaan syytä eikä tarvetta mennä. Voimme sen sijaan yrittää tulkita suoraan

taulukkoita 1—2, joissa on esitetty joukko perusmallien estimointituloksia Suomen aineistolla ajanjaksolta 1951—1990. Esitettävät luvut koskevat kaikkia omaisuusrikoksia, so. varkauksien ja ryöstöjen summaa. Eri rikoslajeittaiset tulokset on raportoitu erillisessä keskustelualoitteessa Virén (1992). Samassa yhteydessä on esitelty myös robusteilla esimattoreilla saatuja tuloksia sekä yleensä tuloksiin liittyvää diagnostiikkaa. Todettakoon yleisesti, että rikoslajeittaiset tulokset eivät juurikaan poikkea rikosten yhteenlasketun määrän suhteen saaduista tuloksista. Estimointitulokset ovat kaikki saman suuntaisia, eikä niiden tulkintaan liity suurempia ongelmia.⁴ Niinpä voidaan todeta, että kiinnijäämistodennäköisyyden kasvu vähentää yksiselitteisesti omaisuusrikollisuutta, rangaistusten kiristäminen vaikuttaa samansuuntaisesti, kun taas vapaa-ajan lisääntyminen (varallisuuden kasvu) lisää rikollisuutta. Pitkän aikavälin vaikutukset ovat keskimäärin noin kaksinkertaisia lyhyen aikavälin vaikutuksiin verrattuna. Paitsi edellä esitettyä perusmallia estimoinneissa on käytetty myös erilaisia lisämuuttujaversioita, joilla on pyritty selvittämään joidenkin ilmeisimpien lisämuuttujien merkitystä rikosten määrän selittäjinä (ks. taulukko 2). Tuloksista käy ilmi, että ainakaan työttömyysasteella ja nuorten ikäluokkien osuudella ei ole sellaista rikollisuutta lisäävää vaikutusta, kuin usein väitetään. Toisaalta voidaan

⁴ Estimoinneissa on käytetty myös kansainvälisiä aikasarja-poikkileikkausaineistoa. Tulokset, jotka liittyvät valtiot. yo Päivi Toivosen valmisteilla olevaan pro gradu työhön, ovat olleet hyvin samansuuntaisia kuin pelkästään Suomea koskevalla aikasarja-aineistolla saadut. Suomea koskevia malleja estimoidessa testattiin myös kiinnijäämisriski-muuttujan eksogeenisuutta. Onhan täysi syy olettaa, että juuri kiinnijäämisriski on endogeeninen siinä mielessä, että poliisin resurssien pysyessä ennallaan rikollisuuden määrä vaikuttaa ratkaisevasti toteutuvaan kiinnijäämisriskiin (eikä ehkä lainkaan päinvastoin). Hausmanin testin tulokset eivät kuitenkaan antaneet tukea endogeenisuusoletukselle (testisuurteen marginaaliset merkitsevyytasot olivat usean kymmenen prosentin luokkaa). Tässä yhteydessä esittävät empiiriset analyysit on tehty IAS-SYSTEM-ohjelmalla, jonka sisällöstä saa hyvän kuvan Krämerin ja Sonnbergerin kirjasta (1986).

Taulukko 1. Varkauksien ja ryöstöjen selitysmallin estimointituloksia.

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
vakio	14.215 (53.72)	7.643 (4.16)	.035 (2.51)	14.875 (92.46)	7.773 (4.51)	.031 (2.30)
k.j.tod.	-.997 (3.41)	-.669 (2.49)	-1.114 (2.07)	-.956 (3.28)	-.644 (2.55)	-1.204 (2.26)
rang1	-.091 (5.78)	-.052 (3.01)	-.028 (1.24)			
rang2				-.083 (5.78)	-.051 (3.58)	-.060 (2.03)
työaika	-3.583 (6.39)	-1.757 (2.51)	-1.836 (1.96)	-4.772 (12.87)	-2.269 (3.34)	-1.747 (1.92)
D55	-.283 (3.84)	-.192 (2.81)	-.186 (2.60)	-.239 (3.25)	-.163 (2.57)	-.168 (2.47)
viiv.sel.	—	.462 (3.60)	—	—	.475 (4.13)	—
cointeg.	—	—	-.530 (2.91)	—	—	-.506 (3.09)
R2	.991	.994	.321	.991	.994	.358
SEE	.071	.061	.064	.071	.059	.063
DW	1.358	1.608	1.810	1.157	1.550	1.714

Selittävä muuttuja on (log) varkauksien ja ryöstöjen summa suluissa olevat luvut ovat t-suhteita. Selittävät muuttujat ovat järjestyksessä kiinnijäämistodennäköisyys, keskimääräinen rangaistus, (log) työaika, vuotta 1955 vastaava dummy-muuttuja, viivästetty selitettävä muuttuja ja ns. yhteisintegroituvuusvektori (cointeg), joka edustaa ns. virheenkorjausmekanismia. R2 on selitysaste, SEE on estimaattiin liittyvä keskivirhe ja DW jäännöstermin autokorrelaatiota mittaava Durbin-Watson testisuure. Estimointiajanjakso on 1951—1990. Estimointi on suoritettu pienimmän neliosummana menetelmällä. Yhtälöt 1—2 ja 4—5 on estimoitu tasomuodossa ja yhtälöt 3 ja 6 differenssimuodossa. rang1 viittaa keskimääräiseen (vankeuskuukausissa ilmaistuun) rangaistukseen, joka on laskettu painotettuna keskiarvona eri rikoslajien keskimääräisistä tuomioista. Painoina on käytetty asianomaisen vuoden tuomioiden lukumääriä. rang2-indeksin tapauksessa painoina on käytetty kiinteitä vuoden 1975 painoja.

Taulukko 2. Perusmallin laajennuksia koskevia estimointituloksia.

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
vakio	14.177 (25.62)	15.182 (66.62)	14.917 (99.25)	5.898 (3.09)	9.354 (6.34)	13.264 (36.74)
k.j.tod.	-.815 (2.65)	-.661 (2.04)	-1.485 (4.56)	-1.010 (4.39)	-.547 (2.02)	-1.380 (5.62)
rang2	-.091 (5.91)	-.077 (5.23)	-.117 (6.61)	-.040 (2.75)	-.059 (4.17)	-.068 (4.94)
työaika	-4.259 (7.96)	-5.391 (10.98)	-3.718 (7.39)	-2.756 (5.32)	-2.992 (5.25)	-2.777 (5.44)
D55	-.222 (3.00)	-.254 (3.55)	-.276 (4.03)	-.253 (4.35)	-.310 (4.73)	-.237 (4.10)
lisäm.	.011 (1.32)	-.023 (1.85)	-.025 (2.83)	.633 (4.71)	.843 (3.76)	.020 (4.76)
R2	.992	.992	.993	.995	.994	.995
SEE	.070	.069	.065	.056	.060	.056
DW	1.193	1.516	1.526	1.769	1.690	1.590
lisäm.	TAX	UN	L1/L	C	W/P	T

Selittävät muuttujat on kaikissa tapauksissa varkauksien ja ryöstöjen summa (log). Muutoin merkinnät ovat samoja kuin taulukossa 1. Lisämuuttujat ovat seuraavat: TAX = bruttveroaste, UN = työttömyysaste, L1/L = nuorten ikäluokkien (< 20 v.) osuus väestöstä, C = (log) koko kulutuksen volyyymi, W/P = (log) reaali-palkka ja T = aikatrendi.

todeta, että verotuksen osalta ei päästä kovin tarkkoihin estimaatteihin (ao. muuttujen kerron on toki »oikean merkkinen»). Syy voi piillä skaalamuuttujassamme, joka jo ottaa huomioon verotuksen muutokset (mahdollisesti myös muutokset työllisyysstilanteessa).

Mielenkiintoista on sen sijaan todeta, että malliin lisätyt kulutus- ja/tai tulomuuttujat lisäävät selvästi ainakin staattisen mallin selityskykyä. Vaikuttaa ilmeiseltä, että skaalamuuttujamme h_1 ei yksinään vastaa rikollisuuden tuottavuuden vaihteluita vaan avuksi tarvitaan muita indikaattoreita (kuten esimerkiksi juuri koko kulutuksen volyyymi). Olennaista tässä yhteydessä on kuitenkin se, että kulutus- tai tulomuuttujan mukaanotto malliin ei juurikaan muuta mallin kvalitatiivisia ominaisuuksia. Kiinnijäämisriskin ja rangaistusten ankaruuden vaikutus rikollisuuden määrään pysyy hyvin samanlaisena oli näitä lisämuuttujia tai ei.⁵

Vaikutusten suuruudesta saanee jonkinlaisen käsityksen seuraavista pitkän aikavälin (puoli)joustoista:

- prosenttiyksikön nousu kiinnijäämisriskissä vähentää omaisuusrikoksia yhden prosentin
- keskimääräisen rangaistuksen nostaminen 1 kuukaudella vähentää omaisuusrikoksia vajaa 10 %
- työajan pidentyminen 1 %:lla vähentää omaisuusrikoksia 3—4 % (vaikutus vapaaajan suhteen on tietysti likimäärin käänteinen).

Kaikesta edellä olevasta voimme päätellä, että omaisuusrikollisuuden supistaminen tai ainakin kasvun pysäyttäminen ei ole mitenkään mahdotonta. Eivätkä tarvittavat toimenpiteet ole mitenkään vaikeasti keksittävisissä tai toteutettavissa. Olennaista on joka tapauksessa se, että poliisin resursseja lisätään niin, että lisäksi vastaa ainakin esitutkintalain aikaansaamaa ri-

kostutuksen heikentymistä ja toisaalta rangaistusten jo pitkään jatkunut supistaminen lopetetaan.

Ehkä vapaa-ajan määränkin suhteen olisi pohdittava joitain toimenpiteitä. Valtiovallan toimet on viimeisten neljän vuosikymmenen aikana johtaneet julkisen sektorin rajuun kasvuun julkisen menojen ollessa tänä vuonna jo 53—55 % suhteessa kokonaistuotannon arvoon. Verotus on kiristynyt kautta linjan, mikä osaltaan lisää vapaa-ajan kysynnän kasvua (vapaa-aikaahan ei veroteta, sen sijaan kulutushyödykkeiden hankintaa verotetaan sekä tuloveron että hyödykeverojen muodossa). Verotuksella on insentiivivaikutus: se rankaisee laillisin toimin tapahtuvaa kulutushyödykkeiden hankintaa ja tietenkin työntekoa. Sen sijaan rikollinen toiminta, joka on tavallaan verovapaa, tulee suhteellisesti edullisemmaksi verotuksen kiristyessä. Toisaalta vapaa-ajan kasvu sinällään lisää ilmeisesti omaisuusrikollisuutta erityisesti ei-ammattimaisen rikollisuuden piirissä.⁶

Verotuksesta puhuttaessa on muistettava vielä se, että verotuksen kiristyminen on käynyt käsi kädessä sosiaaliturvajärjestelmän kehityksen kanssa. Niinpä rikollisen karriäärin valinneella on tiedossaan eläketurva, ilmainen terveydenhoito jne. samalla tavoin kuin laillisen karriäärin valinneilla. Sosiaaliturvan parantuminen saa aikaan myös »moral hazard» ilmiöitä, jotka näkyvät yksilöiden (lasten ja vanhempien) välisten suhteiden — implisiittisten sopimusten ja velvoitteiden — heikentymisenä. Voidaan ainakin epäillä, että juuri tämä näkyy siinä paljonpuhutus- ja piittaamattomuudessa, joka on ainakin nuorisorikollisuuden taustalla. Samalla kun julkisen vallan kasvu on hei-

⁵ Jos tarkastellaan rikoslajeittain, tulokset ovat siinä suhteessa erilaiset, että ryöstöjen osalta kulutus- ja tulomuuttujilla ei ole mitään tilastollista merkitystä. Toisaalta diagnostiikan osalta voidaan todeta, että kyseiset lisämuuttujat eivät selivä kovin hyvin esimerkiksi ns. differensointitesteissä. Tuloksista lähemmin ks. Virén (1989, 1992).

⁶ Verotuksen vaikutuksia olen aiemmin analysoinut seikkaperäisemmin yhdessä Erkki Koskelan kanssa kirjoittamassani artikkelissa Koskela-Virén (1992), jossa selvitimme autovarkauksia Suomessa. Lienee syytä mainita, että myös tässä tutkimuksessa ilmeni selvästi kiinnijäämisriskin ja rangaistusten rikollisuutta vähentävä vaikutus. Autokannan kasvulla, samoin kuin verotuksella, osoittautui teorian mukaisesti olevan autovarkauksia lisäävä vaikutus. Verotuksen vaikutuksia ei kuitenkaan kyetty estimoimaan kovin tarkasti.

kentänyt yksityisiä vakuutus- ja huolenpitojärjestelmiä, se on tuottanut viranomaisille lisää sellaisia tehtäviä ja vastuita, jota aiemmin hoidettiin lähinnä kotitalouksissa tai kotitalouksien välillä. Kaikesta tästä syntyy eräänlainen noidankehä: julkisen vallan osallistumista on kasvatettava, jotta voidaan korjata julkisen vallan toimien aikaansaamia vääristymiä.⁷

4. Lopuksi

Omaisuusrikollisuus ei ole mikään mystinen ilmiö, joka seuraisi sellaisista asioista kuin yhteiskunnan yleinen pahoinvointi ja yhteiskuntajärjestelmä; kovin vähän on olemassa evidenssiä siitäkään, että rikollisuus olisi pääsääntöisesti luonteeltaan demograafista tai että se johtuisi kaupungintumisesta tai jostain muusta vastaavasta ilmiöstä. Esillä olevassa tutkimuksessa on käynyt ilmi, että rikollisuustilanne on hyvin ennustettavissa kiinnijäämistodennäköisyyden, rangaistusten ankaruuden ja rikollisen toiminnan tuottavuuteen ja yleiseen varallisuuteen liittyvillä muuttujilla. Tulokset aivan samantyyppiset kuin ennustettaessa esimerkiksi alkoholin kulutusta — hintojen ja tulojen merkitystä ei voi sivuuttaa viittaamalla yhteiskunnassa tapahtuneisiin fundamentaaliin muutoksiin.

Omaisuusrikollisuus ei enää ole merkityksellisen detalji yhteiskunnan toiminnassa. Pelkästään myymälävarkauksien määräksi arvioidaan kuluvana vuonna vähintään miljardi markkaa. Luotto- yms. petosten ja väärennösten kustannukset ovat samaa suuruusluokkaa. Autovarkauksien korvaukset olivat viime vuonna 160 milj. mk. Lisäksi rikollisuuden ennaltaehkäisyn kustannukset ovat vähintäänkin yhtä suuret.

⁷ Julkisen vallan kasvaneen roolin varjopuolista ks. esim. Sandmon (1991) esittämiä mielipiteitä.

Esimerkiksi pankkiryöstöjen osalta suoranaiset vuosittaiset menetykset ovat jääneet alle 10 milj. mk., mutta ennaltaehkäisyn ja turvatoimenpiteiden kustannukset ovat satoja miljoonia markkoja. Jo tästäkin syystä omaisuusrikollisuuden tutkimus ansaitsee ekonomistien huomion. *Clemanceaun* sanoja mukaillen voi todeta, että omaisuusrikollisuus on liian tärkeä asia, jotta sen voisi jättää vain juristien ja oikeussosiologien hoidettavaksi.

Kirjallisuus

- Becker, Gray (1968): »Crime and Punishment: An Economic Approach», *Journal of Political Economy* 76, 169—217.
- Cameron, Samuel (1986): »Economics of Crime Deterrence: A Survey of Theory and Evidence», *Kyklos* 41, 301—323.
- Erllich, Isaac (1973): »Participation in Illegitimate Activities: A Theoretical and Empirical Investigation» *Journal of Political Economy* 81, 521—565.
- Koskela, Erkki ja Virén, Matti (1992): »An Economic Model of Auto Thefts in Finland», *tulossa International Review of Law and Economics*.
- Krämer, Walter and Sonnberger, Harald (1986): »The Linear Regression Model under Test», *Physica-Verlaga, Heidelberg*.
- Sandmo, Agnar (1991): »Economists and the Welfare State», *European Economic Review* 35, 213—239.
- Sirén, Reino (1984): »Varkausrikollisuuden kehityksestä ja yhteydestä rakenteellisiin tekijöihin», *Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos, Julkaisuja* 70.
- Virén, Matti (1989): »A Note on Finnish Property Criminality», *International Journal of Social Economics* 17, 55—59.
- Virén, Matti (1992): »Omaisuusrikollisuus taloudellisena ongelmana», *Turun yliopisto, Taloustiede, tutkimusraportteja* No. 18.
- Wahlroos, Björn (1981): »On Finnish Property Criminality: An Empirical Analysis of the Postwar Era Using an Erlich Model», *Scandinavian Journal of Economics* 83, 553—562.

Liitetaulukko 1. Omaisuusrikollisuutta kuvaavia aikasarjoja Suomesta.
Tehdyt rikokset v. 1940—1991

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1940	0	0	0	0	22047	5598	260	27905	27645	260
1941	0	0	0	0	25068	6390	298	31756	31458	298
1942	0	0	0	0	30055	9654	427	40136	39709	427
1943	0	0	0	0	29170	8231	537	37938	37401	537
1944	0	0	0	0	31917	10597	838	43352	42514	838
1945	0	0	0	0	56594	20992	1592	79178	77586	1592
1946	0	0	0	0	40231	15471	988	56690	55702	988
1947	0	0	0	0	31132	12929	609	44670	44061	609
1948	0	0	0	0	22909	9133	398	32440	32042	398
1949	0	0	0	0	15413	6202	276	21891	21615	276
1950	0	0	0	0	15020	5308	210	20538	20328	210
1951	0	0	0	0	15583	4560	165	20308	20143	165
1952	0	0	0	0	14317	4402	212	18931	18719	212
1953	0	0	0	0	15855	5068	174	21097	20923	174
1954	0	0	0	0	14507	4350	193	19050	18857	193
1955	0	0	0	0	14029	4377	146	18552	18406	146
1956	0	0	0	0	16177	5306	157	21640	21483	157
1957	0	0	0	0	18282	7080	174	25536	25362	174
1958	0	1252	0	0	19600	7450	196	28498	28302	196
1959	0	1398	0	0	20617	7710	188	29946	29725	221
1960	0	2018	0	0	21376	7626	294	31314	31020	294
1961	0	2722	0	0	22222	8162	250	33356	33106	250
1962	0	3374	0	0	22944	8899	269	35486	35217	269
1963	0	4129	0	0	24889	10909	351	40278	39927	351
1964	0	4300	0	0	28508	12561	315	45684	45369	315
1965	0	4436	0	0	26684	13802	334	45256	44922	334
1966	0	4428	0	0	25262	12967	444	43101	42657	444
1967	0	6160	0	0	27855	1017	607	51539	50932	607
1968	0	6358	0	0	30250	20256	631	57495	56864	631
1969	0	6428	0	0	31373	19154	809	57764	56955	809
1970	0	7507	0	0	33193	21234	947	62881	61934	947
1971	0	8034	0	0	39507	27447	1204	76192	74988	1204
1972	0	9738	0	0	55323	21936	1372	88369	86997	1372
1973	19638	10332	94	145	60875	4271	1647	97002	95116	1886
1974	18965	10044	105	103	63450	4166	1631	98464	96625	1839
1975	20685	11416	83	109	72201	4942	1776	111212	109244	1968
1976	17218	10524	118	131	72821	4914	1713	107439	105477	1962
1977	19787	9932	134	136	73805	4414	1750	109958	107938	2020
1978	20327	8374	110	118	72208	3851	1674	106662	104760	1902
1979	20585	8279	114	131	72130	4844	1554	107637	105838	1799
1980	23208	7808	145	0	74585	3362	1724	110832	108963	1869
1981	29067	8215	115	0	76738	3158	1713	118916	117088	1828
1982	26948	8144	114	0	84529	3306	1649	124690	122927	1763
1983	28738	8620	120	0	80384	3355	1484	122701	121097	1604
1984	29012	8402	90	0	80730	2927	1419	122580	121071	1509
1985	32646	9500	88	0	91166	3573	1444	135141	133609	1532
1986	30454	9838	111	0	94187	3449	1473	139512	137928	1584
1987	30447	10923	88	0	95732	3022	1394	141606	140124	1482
1988	31190	12218	94	0	97197	3159	1671	145529	143764	1765
1989	32646	16193	144	0	116324	4128	1954	171389	169291	2098
1990	32930	18233	165	0	125909	4800	2462	184499	181872	2627
1991	40977	22237	283	0	141913	5726	2389	213525	210853	2672

(1) = näpistyksset, (2) = autovarkaudet ja luvattomat käyttöönnotot, (3) = törkeät ryöstöt, (4) = ryöstäminen, (5) = varkaudet, (6) = törkeät varkaudet, (7) = ryöstöt, (8) = kaikki tehdyt omaisuusrikokset, (9) = tehdyt varkaudet yht., (10) = tehdyt ryöstöt yht. Huomaa, että luokitus muuttuu v. 1958, 1973 ja 1979. Lähde: SVT XXIII, Poliisin tietoon tullut rikollisuus.

Taulukko 1 jatkuu...

Selvitetyt rikokset v. 1940—1991

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6) (7)	(8)	(9)	(10)	
1940	0	0	0	0	8138	2242	86	10466	10380	86
1941	0	0	0	0	9090	2459	98	11647	11549	98
1942	0	0	0	0	11263	3869	136	15268	15132	136
1943	0	0	0	0	11826	3574	164	15564	15400	164
1944	0	0	0	0	11031	3774	254	15059	14805	254
1945	0	0	0	0	17605	5965	461	24031	23570	461
1946	0	0	0	0	15528	5098	352	20978	20626	352
1947	0	0	0	0	12944	4614	259	17817	17558	259
1948	0	0	0	0	10473	3348	186	14007	13821	186
1949	0	0	0	0	7813	2587	154	10554	10400	154
1950	0	0	0	0	7194	2431	119	9744	9625	119
1951	0	0	0	0	7686	2054	110	9850	9740	110
1952	0	0	0	0	6967	1908	119	8994	8875	119
1953	0	0	0	0	7840	2431	104	10375	10271	104
1954	0	0	0	0	7409	2170	125	9704	9579	125
1955	0	0	0	0	6983	2193	93	9269	9176	93
1956	0	0	0	0	8011	3049	105	11165	11060	105
1957	0	0	0	0	9073	3523	118	12714	12596	118
1958	0	779	0	0	9504	3612	129	14024	13895	129
1959	0	967	0	0	10535	3858	157	15517	15360	157
1960	0	1210	0	0	10392	3882	208	15692	15484	208
1961	0	1529	0	0	10592	4206	177	16504	16327	177
1962	0	1782	0	0	11438	4309	187	17716	17529	187
1963	0	2075	0	0	11733	5000	227	19035	18808	227
1964	0	2327	0	0	14703	5848	208	23086	22878	208
1965	0	2315	0	0	12275	6286	215	21091	20876	215
1966	0	2231	0	0	11438	5882	282	19833	19551	282
1967	0	2949	0	0	12445	7294	348	23036	22688	348
1968	0	2762	0	0	13122	7667	387	23938	23551	387
1969	0	2552	0	0	13498	6743	498	23291	22793	498
1970	0	3037	0	0	13911	6937	587	24472	23885	587
1971	0	3046	0	0	15916	8389	680	28031	27351	680
1972	0	3597	0	0	18909	6665	723	29894	29171	723
1973	11237	4113	67	86	14933	1761	798	32995	32044	951
1974	11350	4020	79	65	15660	1588	787	33549	32618	931
1975	12916	5023	59	75	18807	2005	861	39746	38751	995
1976	11034	4515	70	94	18837	1834	826	37210	36220	990
1977	13498	4386	86	88	20011	1756	848	40673	39651	1022
1978	14208	3907	76	81	19498	1617	809	40196	39230	966
1979	14737	3909	79	98	19473	2304	735	41335	40423	912
1980	16935	4310	104	0	22931	1832	947	47059	46008	1051
1981	23589	4221	88	0	23906	1425	968	54197	53151	1056
1982	20949	4360	93	0	26928	1522	925	54777	53759	1018
1983	23485	4948	94	0	23291	1630	830	54278	53354	924
1984	23363	4432	74	0	23675	1355	823	53722	52825	897
1985	23439	4805	73	0	26465	1798	801	57381	56507	874
1986	24611	5186	77	0	27808	1502	869	60053	59107	946
1987	24422	5325	70	0	27649	1445	811	59722	58841	881
1988	24755	5701	76	0	25219	1347	983	58081	57022	1059
1989	24842	6613	91	0	24194	1380	857	57977	57029	948
1990	23890	6839	106	0	25940	1633	1098	59506	58302	1204
1991	28774	—	—	0	30699	1401	1183	62057	60874	1183

(1) = näpistykset, (2) = autovarkaudet ja luvattomat käyttöönnotot, (3) = törkeät ryöstöt, (4) = ryöstäminen, (5) = varkaudet, (6) = törkeät varkaudet, (7) = ryöstöt, (8) = kaikki selvitettyt omaisuusrikokset, (9) = selvitettyt varkaudet yht., (10) = selvitettyt ryöstöt yht. v. 1991 varkaudet sisältävät autovarkaudet ja luvattomat käyttöönnotot, ryöstöt sisältävät törkeät ryöstöt. Huomaa, että luokitus muuttuu v. 1958, 1973 ja 1979. Lahde: SVT XXIII, Poliisin tietoon tullut rikollisuus.

Taulukko 1 jatkuu...

Rangaistukset v. 1951—1990

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
1951	5174	10.238	99	33.427	5273	10.674	8.906
1952	4805	10.650	110	35.951	4915	11.216	9.334
1953	4761	10.090	88	35.014	4849	10.543	8.759
1954	4147	9.358	91	31.921	4238	9.842	8.204
1955	4019	8.794	85	23.496	4104	9.099	7.473
1956	3941	8.679	83	20.435	4024	8.922	7.231
1957	4754	9.233	127	22.354	4881	9.575	7.465
1958	5220	9.642	97	25.559	5317	9.932	7.629
1959	5437	8.376	125	26.978	5562	8.794	6.802
1960	5506	7.355	202	18.043	5708	7.733	5.955
1961	5426	7.020	190	19.551	5616	7.444	5.897
1962	5711	7.222	227	18.707	5938	7.661	5.788
1963	6561	5.492	254	15.344	6815	5.859	4.531
1964	7591	5.384	280	17.316	7871	5.808	3.676
1965	7618	5.272	241	14.214	7859	5.547	4.152
1966	7417	5.496	321	14.785	7738	5.881	4.235
1967	8415	5.602	420	12.670	8835	5.938	4.045
1968	9482	5.842	379	17.053	9861	6.273	4.263
1969	9486	5.028	514	13.383	10000	5.458	3.622
1970	9382	4.154	635	12.148	10017	4.661	3.890
1971	13114	3.805	751	10.208	13865	4.152	3.707
1972	12342	2.657	763	9.726	13105	3.069	3.927
1973	15858	2.571	1043	12.143	16901	3.161	3.220
1974	17435	2.347	987	12.592	18422	2.896	3.145
1975	19894	2.484	1178	10.377	21072	2.926	2.935
1976	20960	2.377	1162	9.729	22122	2.763	2.800
1977	19824	1.912	983	12.027	20807	2.390	2.592
1978	20502	1.577	1001	10.550	21503	1.995	2.342
1979	19191	1.436	922	9.219	20113	1.793	2.255
1980	20043	1.198	838	9.292	20881	1.522	2.206
1981	21515	1.159	875	9.898	22390	1.500	2.182
1982	22556	1.070	885	10.528	23441	1.427	2.209
1983	23821	0.973	802	9.693	24623	1.257	2.051
1984	23573	1.030	774	8.798	24347	1.277	2.117
1985	24794	0.861	704	10.096	25498	1.116	1.983
1986	25824	0.806	636	10.078	26460	1.029	1.943
1987	27464	0.752	677	8.291	28141	0.933	1.792
1988	26571	0.678	649	8.932	27220	0.874	1.791
1989	28331	0.582	579	10.122	28910	0.773	1.595
1990	27725	0.606	691	9.134	28416	0.813	1.602

(1) = tuomioiden lkm varkauksissa, (2) = keskimääräinen tuomio varkauksissa, (3) = tuomioiden lkm ryöstöissä, (4) = keskimääräinen tuomio ryöstöissä, (5) = tuomioiden lkm yht., (6) = keskimääräinen rangaistus (muuttuvat painot) omaisuusrikoksissa, (7) = keskimääräinen rangaistus (kiinteät v. 1975 painot) omaisuusrikoksissa. Lähde: SVT, Tuomioistuinten tutkimat rikokset, ja omat laskelmat.

Taulukko 1 jatkuu...

Tehdyt ja selvitetty rikokset v. 1927—1939

	tehdyt varkaudet	tehdyt ryöstöt	tehdyt yht.	selvitetyt yht.
1927	12434	246	12680	3500
1928	12200	228	12428	3732
1929	13422	227	13649	3839
1930	13554	221	13775	4004
1931	15048	254	15302	4697
1932	19927	232	20159	6240
1933	20569	236	20805	6917
1934	18870	190	19060	6025
1935	17687	162	17849	5876
1936	16684	162	16846	5287
1937	15636	162	15798	4896
1938	16004	122	16126	7867
1939	12966	95	13061	6365

Lähde: SVT XXIII, Poliisin tietoon tullut rikollisuus.